

Saker spilt inn til brukerrådet

FTBB har vært medlem av Statped's faglig brukerråd syn siden november 2022. Dette dokumentet inneholder våre spørsmål til Statped, deres svar og våre eventuelle oppfølgings spørsmål. Vi har valgt å samle dette i et dokument for å beholde oversikten.

Sakene i dette dokumentet er spilt inn til følgende møter i brukerrådet:

- 01.02.2023
- 16.11.2022

Saker til brukerråd 01.02.2023

Tema 5 - Statped's rapportering til KD

I Statped's årsrapport fra 2021, side 14 og 15, finner vi følgende utsagn:

“Inkludering

Inkludering får alltid stor oppmerksomhet i arbeidet vårt. I 2021 fikk vi tilbakemeldinger fra samarbeidspartnere om at tjenestene våre bidrar til mer inkluderende læringsfellesskap for barn og unge i barnehager og skoler. Inkludering vil også være et sentralt tema i brukerundersøkelsen vår i 2022. Vi vil være spesielt interessert i utviklingen fra 2020 til 2022.

I enkeltsaker vektlegger vi å skape et inkluderende læringsmiljø ut fra den konteksten barnet og eleven er en del av. Vi ser tiltak i lys av barnets omgivelser slik at de kan delta i fellesskapet ut fra egne forutsetninger. Et eksempel fra synsavdelingene i 2021 var at når elever bruker punktskrift, anbefalte vi et tolærersystem i klassen heller enn at én lærer utelukkende har ansvar for den blinde eleven. Vi erfarte at dette ga et mer inkluderende læringsfellesskap. Slik unngår vi at én elev og én lærer jobber med ett opplegg mens resten av klassen jobber med noe annet.

På systemnivå i 2021 la vi mer vekt på hvordan ansatte i PPT, skole/barnehage og andre aktører i laget rundt barnet/eleven sammen bidrar til inkludering. Kompetansehevingstiltak der både lærere, assistenter, PPT, veiledere og helsesykepleiere fikk tilbud om å delta, skapte bred oppslutning om ulike typer kompetansetiltak og ga et bedre utgangspunkt for inkludering.

(...)

Barn og unge får utviklet sitt potensial

I individualsaker ga vi råd og veiledning ut fra behovene til det enkelte barnet og den enkelte eleven. En av målsetningene med arbeidet var at alle i størst mulig grad får delta og dra nytte av ordinære leke- og læringsmiljøer, og at alle får tilpasset opplæring ut fra egne forutsetninger. Vi jobbet for å gi tilretteleggingen som trengs, i tråd med forventningene om tidlig innsats.

Tilbakemeldingene i samarbeidsavtaler og i skriftlige evalueringer til rådgivere, viser at PPT og kommuner er tilfreds med Statped's kartlegging og rådgivning. En generell tilbakemelding fra foreldre er at hjelpen er profesjonell, og at vi evner å lytte til barnet. Det trekkes også frem at Statped har en spisskompetanse som dekker behovet, og at den spesialpedagogiske tilretteleggingen bidrar til endring.

Overgangen mellom opplæringsnivåene er et viktig område for samarbeid. God kommunikasjon er avgjørende for å håndtere ansvarsovertakelser mellom PPT, barnehage og skole, og viktig for å ivareta råd om tiltak som Statped har gitt.”

Vi har medlemmer som ikke kjenner seg igjen i denne virkelighetsbeskrivelsen. Hvilket kunnskapsgrunnlag er disse uttalelsene forankret i?

Vi kjenner flere elever som ikke blir inkludert i læringsfellesskapet. Hvor stor andel av skolene har innført et tolærersystem? Vår erfaring er at manglende kompetanse fører til at skolen ikke lykkes med inkluderende praksis. Dette er særlig fremtredende ved skoler som velger å bruke digitale læremidler hvor barna havner i et digitalt utenforskap.

Spørsmål 5.1

I brukerrådet 16. november fikk vi opplyst at Statped rapporterer gjennom flere kanaler enn årsrapporten og at dere har rapportert at ikke alle barn som trenger synspedagogisk kompetanse nås. Hvis dere faktisk mener at dere ser at ikke alle får utviklet sitt potensial, hvorfor velger Statped da å rapportere til KD at alle barn får utviklet sitt potensial? Vi lurer derfor på hvor og hvordan dette er blitt rapportert. Hvilke andre metoder/forum benyttes? Er dette dokumentert slik at vi kan få innsyn i rapporteringen?

Svar fra Statped

Når det gjelder spørsmål om kunnskapsgrunnlaget som Statped bygger sin årsrapport på, er det flere kilder til dette. Både kvantitative og kvalitative kilder fra Statped's arbeid vil inngå i denne.

Oppfølgingsspørsmål 5.1.1

Hvilke kvalitative og kvantitative data har Statped Syn lagt vekt på i deres innspill til årsrapporten for 2022?

Vi ønsker forøvrig å få oversendt Statped's Syns innspill til årsrapporten for 2022.

Tema 6 - Evaluering av LK20

Utdanningsdirektoratet har satt i gang en omfattende evalueringsprosess av innføringen av LK20¹. Ingen av disse er rettet mot elevgruppene Statped har ansvar for.

Spørsmål 6.1

Har Statped kommet med innspill til de allerede planlagte prosjektene i evalueringsprosessen?

Spørsmål 6.2

Etter forrige fagfornyelse i 2006, fikk Statped i 2011 i oppdrag å svare på følgende:

“Deloppdrag 1

Vurdere behovet for å fastsette nasjonale læreplaner eller utarbeide en veileder til opplæring i punktskrift, mobilitet og opplæring i bruk av nødvendige tekniske hjelpemidler for opplæringen etter opplæringslovens § 2-14 og § 3-10

Deloppdrag 2

Utdanningsdirektoratets vurdering av om dagens læreplaner i fag inneholder formuleringer som skaper hindringer for at sterkt svaksynte og blinde elever kan nå de fastlagte kompetansemålene.”

Anser Statped det nødvendig å gjennomføre en tilsvarende evaluering etter innføring av LK20? Hvis ja, rapporteres dette behovet til KD?

Tema 7 - Tildelingsbrev for 2023

Statpeds hovedmål, inkludert relevante styringsparametre, er beskrevet i Statpeds tildelingsbrev. Hovedmålene for 2022 er som følger:

“Hovedmål 1

Barnehage- og skoleeiere får målrettede tjenester på det spesialpedagogiske området

Styringsparametere:

- *antall tjenester gitt av Statped*
- *antall skriftlige klager på gitte tjenester mottatt hos Statped*
- *gjennomsnittlig saksbehandlingstid for søknader til Statped*
- *gjennomsnittlig ventetid på individbaserte tjenester*
- *utvikling av tjenestetilbud i tråd med nytt mandat*
- *samarbeid og arbeidsdeling mellom Statped og helsetjenesten*
- *utfasing av arbeidsområder som følge av nytt mandat*

¹ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/evaluering-av-fagfornyelsen/>

Hovedmål 2

Barnehage- og skoleeiere har ansatte som får kunnskap og kompetanse som fremmer utvikling og inkludering knyttet til det spesialpedagogiske området

Styringsparametere:

- *antall kurs arrangert av Statped*
- *deltakere på kurs arrangert av Statped*
- *samarbeid med kommunale og fylkeskommunale aktører*

For 2023, er hovedmålene:

“Hovedmål 1

Kommuner og fylkeskommuner får tjenester og støtte til kompetanseutvikling som fremmer læring, utvikling og deltakelse i et inkluderende fellesskap til barn og elever med varige og komplekse spesialpedagogiske behov.

Styringsparametere

- *Oppbygging av kompetanse i kommuner/fylkeskommuner innen Statped's målgrupper*
- *Konkretisering og formidling av tjenestetilbudet til Statped*
- *Fordeling av tjenester i landet, etter alder og fagområder*
- *Bidrag til utdanningene på fagområdene*
- *Bidrag til inkluderende fellesskap i barnehagen*
- *Bidrag til mer inkluderende opplæring*
- *Statped's bidrag til forbedret læringsutbytte hos elever innenfor sin målgruppe*
- *Innsats for samordnede tjenester på tvers av sektorer*
- *Søknadsinngang til Statped og tid saksbehandling*

Hovedmål 2

Barn og elever med rett til opplæring i og på tegnspråk er inkludert både i et norsk/samisk og et norsk tegnspråklig fellesskap

Styringsparametere

- *Samarbeid hjemkommune og Statped som alternativ opplæringsarena*
- *Antall elever som mottar opplæring i og på tegnspråk*

Hovedmål 3

Kommuner og fylkeskommuner har tilrettelagte læremidler og pedagogisk materiell som fremmer læring, utvikling og deltakelse for tegnspråklige, blinde og sterkt svaksynte barn og elever i et inkluderende fellesskap.

Styringsparametere

- *Videreutvikling av læremiddelproduksjonen*
- *Leveranse av bestilte læremidler og pedagogisk materiell til avtalt tid*
- *Det samlede tilbudet rettet mot elevene og kommunene knyttet til utvikling, tilrettelegging, produksjon, valg og bruk læremidler i kommunene*

Spørsmål 7.1

FTBB tolker endringene av hovedmål 1 dithen at Statped i 2023 skal gi sine tjenester til en større brukergruppe i kommuner og fylkeskommuner, og at dette ikke lenger er begrenset til barnehage- og skoleeiere.

Hvordan tolker Statped endringene i hovedmål 1?

Spørsmål 7.2

Hvordan planlegger Statped å måle kvaliteten på sitt tjenestetilbud ut fra styringsparametrene gitt for hovedmål 1 i 2023?

Spørsmål 7.3

Statped har i et tidligere møte med FTBB gitt en oversikt over hva de mener skal til for å lykkes med nødvendig tilrettelegging for blinde og sterkt svaksynte elever i skolen. Denne listen med avgjørende parametre består utelukkende av prioriteringer som må gjøres av kommune/skoleeier, og er parametre som Statped til nå har sagt de ikke kan påvirke.

FTBB ser at styringsparametrene i årets tildelingsbrev antyder at Statped er gitt et større spillerom for å kunne påvirke den dramatiske situasjonen blinde og sterkt svaksynte barn nå opplever, ved å bli fratatt retten til utdanning.

Hvilke strategier og planer har Statped syn i 2023 for å gi et synsfaglig bidrag til:

- utdanningene innen synspedagogikk?
- mer inkluderende læringsmiljø for blinde og sterkt svaksynte?
- forbedret læringsutbytte hos elever som er blinde og sterkt svaksynte?
- det samlede tilbudet rettet mot elevene og kommunene knyttet til utvikling, tilrettelegging, produksjon, valg og bruk læremidler i kommunen?

Saker til brukerråd 16.11.2022

Tema 1 - Digitalisering

I tildelingsbrevet for Statped for 2022 står blant annet følgende:

“Samarbeid med Utdanningsdirektoratet

Statped skal samarbeide med Udir på områder hvor de to virksomhetene har tilgrensende ansvar. I 2022 dreier seg blant annet om

- *kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis i innføringsfasen*
- *nettbasert støtte og veiledning*
- *digitalisering og læremidler*
- *tilrettelegging ved eksamen, prøver og obligatoriske undersøkelser*
- *kunnskapsgrunnlag knyttet til små og sårbare grupper barn og elever*

Virksomhetene forventes å ha videre kontakt og utvikle samarbeidet.”

Spørsmål 1.1

Hva er gjort på “digitalisering og læremidler” utover at Statped deltar i SN/K 186? Vi ønsker en statusrapport fra dette arbeidet i brukerrådet og å få tilsendt dokumentasjon på hva som er gjort, som f.eks. møtoreferater, notater, rapporter, etc.

Svar fra Statped

Statped deltar i Samstyringsrådet for digitalisering i grunnopplæringen. Rådet er nedsatt av KD med deltakere fra KS, SIKT, Udir og Statped. En del av arbeidet er rettet mot å utforme ny strategi for digital kompetanse i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Statped gir innspill til dette arbeidet med fokus på våre målgrupper.

Udir og Statped samarbeider i Tilskuddsordningen for særskilt tilrettelagte læremidler og pedagogisk materiell. Rapportering fra dette arbeidet knyttet til tildelingsbrevet vil også bli behandlet i Statpeds årsrapport. Statusrapport fra arbeidet ble lagt frem for direktørgruppen i Statped i november.

Statped samarbeider også med Udir om utredning knyttet til en nasjonal Tjenestekatalog for digitale læremidler. Denne utredningen vil bli knyttet til et pilotarbeid og foreligge tidlig på våren 2023.

Vedlegg: [Orienteringssak arbeidet med Tilskuddsordningen.docx](#)

Oppfølgingsspørsmål 1.1.1

I "Orienteringssak arbeidet med Tilskuddsordningen" leser vi følgende:

"3.3 Universell utforming

I årets søknadsskjema for særskilt tilrettelagte læremidler var det obligatorisk å legge ved en plan for universell utforming. Planen skulle både vise status for universell utforming i dagens læremiddel og planen for utarbeiding ved behov. Alle søkere har lagt ved en plan, noe som gir nyttig informasjon om søkeres planer for universell utforming. Dette har forhåpentligvis en oppdragende effekt hos utviklerne og vil dermed gagne flere av Statped's brukere."

Kravene til uu gjaldt fra 01.01.2021. Vi kan ikke forstå hvordan Statped, sammen med Udir, mener det er tilstrekkelig at søkerne har en plan for å tilfredsstille disse lovpålagte kravene for å motta støtte.

Universell utforming er nødvendig for at læremiddelet skal være tilgjengelig med hjelpemiddelteknologi. Med denne kunnskapen må direktoratene gjøre mer enn å håpe på at en plan om uu har oppdragende effekt hos utviklere. De må sikre at læremidlene det gis tilskudd til er uu.

Kunne Statped, med sine bidrag i tilskuddsordningen, ha gjort mer for å sikre blinde elever tilgang til universelt utformede digitale læremidler?

Oppfølgingsspørsmål 1.1.2

Vi leser også i "Orienteringssak arbeidet med Tilskuddsordningen" at:

"Det er oversendt et forslag til Udir med konkrete forslag som innebærer at de heretter tar mer av koordinering og økonomi knyttet til søknadsbehandling, gjennomføring av behovsundersøkelsen og kompetansehevede tiltak."

Kan vi få oversendt Statped's forslag til hvordan Statped skal nedskalere sitt ansvar ift tilskuddsordningen?

Oppfølgingsspørsmål 1.1.3

Videre leser vi i "Orienteringssak arbeidet med Tilskuddsordningen" at:

"I flere av søknadene er også rådgivere i Statped enten en del av prosjektgruppene eller kontaktet av søkerne for faglige innspill."

Kan vi få en oversikt over hvilke læremidler hvor rådgivere hos Statped har bidratt med sin kunnskap og hvilke fagområder i Statped har vært direkte involvert?

Oppfølgingsspørsmål 1.1.4

I følge oversikten over forlagene som har mottatt midler til å utvikle særskilt tilrettelagte læremidler², fremkommer det at Kikora og Gyldendal Norsk Forlag har mottatt støtte til å tilrettelegge sine produkter for elever med nedsatt syn. Tilskuddene de har mottatt er henholdsvis 1,8 og 2,5 millioner kr.

KIKORA AS	Oppgavetilpasning ved bruk av skjermleser i Kikora	Elever på 1.-10. trinn og på vg1	kr 1 790 000
GYLDENDAL NORSK FORLAG AS	Tilpasning av Gyldendals digitale produkter til synssvake	Elever på 1.-10. trinn	kr 2 478 100

Begge disse leverandørene er klaget inn til Diskrimineringsnemnda av våre medlemmer. Fra de IKT-faglige uttalelsene fra Digitaliseringsdirektoratet forekommer det at omfattende brudd på minstekravene til uu. Kikora er nå til rettest hos Digitaliseringsdirektoratet, mens Oslo Kommune fra 02.11.2022 ilagt tvangsmulkt i form av dagbøter på 5 000 kr siden Skolestudio, levert av Gyldendal Norsk Forlag, fremdeles inneholder omfattende brudd på gjeldende regelverk.

Kan FTBB få innsyn i planen for universell utforming Kikora og Gyldendal Norsk Forlag sendte i forbindelse med sine søknader?

Spørsmål 1.2

Dagens digitale læremidlene er ikke universelt utformede. Hvilke tiltak gjør Statped i situasjoner der deres rådgivere observerer at synshemmede barn må benytte digitale læremidler som ikke fungerer hensiktsmessig med blindetekniske hjelpemidler?

Svar fra Statped

Statped gjennomfører rådgivning/veiledning til enhver tid i den enkelte saken i den konteksten barnet/eleven er i, og de pedagogiske problemstillingene som vi blir bedt om å bistå med utgangspunkt i.

Oppfølgingsspørsmål 1.2.1

Har Statped en intern oversikt over hvilke digitale læremidler og læringsplattformer som er tilgjengelig med hjelpemiddelteknologi og hvordan de best kan brukes av elever omfattet av Statped's ansvarsområde?

²

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/laremidler/tidligere-tildelinger2/tildelinger-av-tilskudd-til-lar-omidlerpedagogisk-barnehagemateriell-uten-markedsgrunnlag-2022/>

Oppfølgingsspørsmål 1.2.2

Vi har en forventning om at Statped har en oversikt over hvilke læremidler og læringsplattformer som tas i bruk i klasser/trinn med blinde og sterkt svaksynte barn i sakene de følger opp.

Vi forventer også at Statped av egen faglig interesse griper inn i de tilfeller der de ser at barnet ikke har tilgang til sine læremidler.

Betyr Statpeds svar at de kun tar stilling til problemstillingen knyttet til valg av læremidler dersom det blir forelagt dem?

Oppfølgingsspørsmål 1.2.3

Hvordan kan statped gi sin støtte til de aktuelle skolene, med utgangspunkt i sin fagige pedagogiske spisskompetanse, dersom de ikke har denne oversikten over hvilke læremidler som er tilgjengelig med hjelpemiddelteknologi og hvilke læremidler skolene bruker?

Oppfølgingsspørsmål 1.2.4

I LDOs rundebordskonferanse, om digitale læremidler i oktober 2022, fikk som aksjon å være mer fremoverlent i møte med denne problemstillingen. Dette var en utfordring Statped ville ta.

Hvordan ser Statped sitt svaret gitt på spørsmål 1.2 i lys av denne utfordringen?

Spørsmål 1.3

Hva tenker Statped om at mange blinde og sterkt svaksynte elever ikke har tilgang til egnede og funksjonelle læremidler?

Svar fra Statped

Statped tar på alvor den oppgaven som er gitt med å tilrettelegge, utvikle, produsere læremidler til blinde og sterkt svaksynte elever. Det betyr at vi har fokus både på en effektiv og god produksjon der vi tilrettelegger læremidler fra forlag, men at vi også arbeider med å finne gode læremidler som kan fungere for alle i et inkluderende læringsfellesskap. I arbeidet har vi en ambisjon om å få mest mulig, og kvalitativt gode læremidler, ut av de ressursene vi er tildelt. Statped samarbeider med forlag for å få gode grunnlagsfiler som gjør vår tilrettelegging mer effektiv, og vi samarbeider med skolene slik at vi kan treffe behovet for læremidler utover forlagsmateriell.

Oppfølgingsspørsmål 1.3.1

Statped svarer ikke på spørsmålet. Det er et faktum at mange blinde og sterkt svaksynte elever ikke har tilgang til egnede og funksjonelle læremidler. Det hjelper ikke at Statped lager tilrettelagte læremidler for denne elevgruppen dersom disse ikke benyttes i undervisningen, siden skolene i stedet velger ikke universelt utformede læremidler.

Hvordan mener Statped at vi skal løse problemet med at mange blinde og sterkt svaksynte elever ikke har tilgang til egnede og funksjonelle læremidler?

Spørsmål 1.4

Statped har meddelt FTBB at årets obligatoriske kartleggingsprøver på 3. trinn, utgitt av Udir, er utformet på en slik måte at de ikke lar seg tilrettelegge for blinde og sterkt svaksynte elever. Hvordan kunne dette skje når prøver og eksamen er et område som Statped og Udir skal prioritere å samarbeide om?

Svar fra Statped

Udir har ansvar for utforming av kartleggingsprøvene, og Statped tilrettelegger og tilpasser disse på oppdrag fra Udir. For inneværende år har ikke Statped fått melding om tilrettelegging av disse prøvene, og vil etterspørre dette fra Udir.

For den grunnleggende ferdigheten regning, er de satt i gang et arbeid med å lage et eget kartleggingsmaterieill til elever som bruker punktskrift. Materiellet inneholder blant annet bruk av konkreter. En pilot skal testet ut på elever med synshemming til neste år. Her er Statped og Universitetet i Oslo påkoblet.

Statped skal tilrettelegge alle sentralgitte eksamensoppgaver og prøver som før. Målet er at eksamen skal være uu, og Statped skal bidra med særskilt tilrettelegging. f.eks. taktile figurer, utskrifter i punktskrift, og i praksis vil mye av matematikk eksamen fremdeles måtte tilrettelegges hele oppgavene, dette pga. egen matematikknotasjon.

Det er opprettet en arbeidsgruppe mellom Statped og Udir, der formålet er å få på plass et mer systematisk samarbeid og dialog mellom etatene i arbeidet med eksamen og prøver (gjelder både tegnspråk og syn). Arbeidsgruppen skal bidra til at det blir et systematisk og helhetlig samarbeid. Første møte i denne gruppa er 5. desember. Arbeidsgruppen skal diskutere behov, muligheter og utfordringer knyttet til uu og tilpassede oppgaver og oppgavesett.

Oppfølgingsspørsmål 1.4.1

Det står tydelig i tildelingsbrevene at Statped *“skal samarbeide med Udir på områder hvor de to virksomhetene har tilgrensende ansvar”*. I 2022 var *“tilrettelegging ved eksamen, prøver og obligatoriske undersøkelser”* lagt frem som ett av områdene direktoratene skulle samarbeide om. Statped har uten tvil forsømt sitt ansvar i forbindelse med tilrettelegging ved eksamen, prøver og obligatoriske undersøkelser når første møte i arbeidsgruppa er 5. desember 2022.

Når mener Statped at blinde og sterkt svaksynte elever skal få muligheten til å delta på de obligatoriske kartleggingsprøvene?

Oppfølgingsspørsmål 1.4.2

Føler Statped et ansvar for at blinde og sterkt svaksynte skal inkluderes i de obligatoriske kartleggingsprøvene?

Tema 2 - Rådgivende tjenester

Statped tilbyr kun sine tjenester til kommuner og fylkeskommuner som ønsker å motta veiledning. I dag er det opp til hver enkelt skole å selv avgjøre omfanget av veiledningen de mottar fra Statped.

Spørsmål 2.1

Hvordan forholder Statped seg til skoler som ikke har nødvendig kompetanse innen synspedagogikk og som ikke lykkes i å gi blinde og sterkt svaksynte elever et likeverdig opplæringstilbud slik de har krav på?

Svar fra Statped

Vi bistår med kompetansebygging gjennom kurs og veiledning. Der rådgivningsprosessen avdekker områder som trenger særlig oppmerksomhet, vektlegges dette i støtten som Statped tilbyr.

Oppfølgingsspørsmål 2.1.1

Hvordan sikrer Statped at veiledningen de gir kommer eleven til gode?

Oppfølgingsspørsmål 2.1.2

Avdelingsleder Anne Lise Solstad har tidligere (i innlegg ved Blindeforbundets foreldrekurs) presisert at 15-timers e-læringskurset som Statped tilbyr, på ingen måte gir nok kompetanse til å kunne undervise en blind eller sterkt svaksynt elev. Med dette utsagnet må Statped ha en formening om hva som er nødvendig kompetanse for å kunne undervise denne elevgruppen på en forsvarlig og likeverdig måte.

Hvilken kompetanse må en lærer inneha for å kunne undervise en blind eller sterkt svaksynt elev?

Spørsmål 2.2

Statped tilbyr ikke opplæring til foreldre i bruken av blindetekniske hjelpemidler, mobilitet, ADL eller alternative pedagogiske metoder. Hvordan anbefaler Statped at foreldre tilegner seg kunnskapen de trenger for å følge opp barna i skolehverdagen og lære dem hverdagslige aktiviteter slik at de kan leve selvstendige liv som voksne?

Svar fra Statped

Foreldre kan delta på flere av Statpeds personalkurs, og gjennom deltakelse på lokale kurs.

Oppfølgingsspørsmål 2.2.1

Det er nytt for oss at Statped oppfordrer foresatte til å delta på Statpeds personalkurs og lokalt gitte kurs ute i skolene.

Hvordan kommuniseres dette tilbudet til foresatte?

Oppfølgingsspørsmål 2.2.2

Vi kjenner heller ikke til at skolenes gjeldende praksis er å inkludere foresatte i lokalt gitte kurs. Statped må gjøre skolene oppmerksomme på at de er ansvarlige for å inkludere foreldre i lokale kurs. Dette innebærer at foreldre må tas hensyn til ved avtale om tidspunkt for lokale kurs.

Hvordan kommuniserer Statped til skolene at det er deres forventning at skolen sørger for at foresatte får mulighet til å delta på lokalt gitte kurs?

Oppfølgingsspørsmål 2.2.3

Våre medlemmer rapporterer om at de som foreldre er svært uenige med skolen i hva som ligger i begrepet "nødvendig synspedagogisk kompetanse".

Er det mulig for foresatte å få lokalt gitte kurs selv om skolen ikke ønsker det?

Oppfølgingsspørsmål 2.2.4

Statped besøker skoler for å observere og gi veiledning i pedagogiske metoder. Besøket avsluttes gjerne med et oppsummerende møte.

Hvorfor er det ikke en selvfølge at foreldre inviteres til disse møtene?

Oppfølgingsspørsmål 2.2.5

Statped har tidligere uttrykt viktigheten av foreldres innsats for elevens læringsutbytte. Dette blir blant annet beskrevet i artikkelen "Hjemmet som pedagogisk ressurs", skrevet av Tone Larssen v/Huseby kompetansesenter.

Er dette noe Statped har gått bort fra og ikke lengre ser nytten i?

Tema 3 - Barnets beste

Barnekonvensjonen har en spesiell status ved at den går foran andre norske lover dersom de står mot hverandre, noe som fører til at alle må følge den. Myndighetene, inkludert Statped, er forpliktet til å sørge for at konvensjonen blir fulgt i Norge.

Barnekonvensjonen artikkel 2 - Ikke-diskriminering, punkt 1 står, følgende:

"De stater som er part i denne konvensjon, skal respektere og sikre de rettigheter som er fastsatt i denne konvensjon for ethvert barn innenfor deres jurisdiksjon, uten diskriminering av noe slag og uten hensyn til barnets, dets foreldres eller verges rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politiske eller annen oppfatning, nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse, eiendomsforhold, funksjonshemming, fødsel eller annen stilling."

Barnekonvensjonen artikkel 3 - Barnets beste, punkt 1, står følgende:

“Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.”

I følge barnekonvensjonen artikkel 29 - Utdanningens formål, punkt 1.1 skal utdanningen ta sikte på:

“å utvikle barnets personlighet, talenter og psykiske og fysiske evner så langt det er mulig”

FTBB er kjent med at Statped ikke har en tilsynsrolle. Statped har likevel en avgjørende rolle ved at de er den eneste aktøren i laget rundt barnet med spisskompetanse innen synspedagogikk. Vi lurer derfor på hvordan Statpeds fagkyndige og rådgivende rolle påvirkes av plikten til å følge barnekonvensjonen:

Spørsmål 3.1

Hvordan sikrer Statped at barnets stemme blir hørt?

Svar fra Statped

I Statped blir dette ivaretatt gjennom dialog med barnet/eleven der det er aktuelt og i dialog med nærpersoner og foresatte. Dette fremkommer også i rapporter og samarbeidsavtaler.

Oppfølgingsspørsmål 3.1.1

Når mener Statped at det er aktuelt å ha dialog med barnet/eleven?

Oppfølgingsspørsmål 3.1.2

Våre erfaringer er:

- Når foreldre tar kontakt med Statped får de beskjed om at all kommunikasjon skal gå via PPT/skole.
- Foreldre opplever at skole blir tildelt ny kontrakt i statped, og at disse nye veilederne i Statped ikke tar kontakt med foreldre for å innhente barnets stemme.
- Foreldre som ønsker at Statped tar kontakt med eleven og spørre hvordan det går med tilretteleggingen i de ulike fagene, får beskjed om at Statped ikke har en kontrollfunksjon.

Hvordan kan Statped være trygge på at veiledningen de gir til skolene kommer eleven tilgode uten en aktiv og kontinuerlig dialog med eleven og foresatte?

Spørsmål 3.2

Hvordan ivaretar Statped barnets beste?

Svar fra Statped

Se svar spørsmål 3.1.

Oppfølgingsspørsmål 3.2.1

Statped svarer ikke på spørsmålet ved å henvise til svaret på spørsmål 3.1. Barnets beste er en rett som favner mer enn kun å høre barnets stemme. Statped skal i sitt virke vurdere barnets beste i alle situasjoner og beslutninger som berører blinde og sterkt svaksynte elever hos skoler de følger opp.

Vi spør derfor igjen: Hvordan ivaretar Statped barnets beste?

Spørsmål 3.3

Hvordan vurderer Statped sine nødvendige plikter overfor barnet med synsnedsettelse, og dets familie, utover de faste oppdrag gitt av tildelingsbrevet fra KD?

Svar fra Statped

Som omtalt i Statped sitt tildelingsbrev for 2022 er det barnehage- og skoleeiere og barnehagemyndigheter som har ansvar for å gi gode tilrettelagte pedagogiske tilbud til barn og elever. Statped skal støtte deres arbeid for at barn, unge og voksne med varige og omfattende behov for tilrettelegging får gode, tilpassede barnehage -og opplæringstilbud i inkluderende fellesskap. Statped sine tjenester skal være innenfor rammene som settes av KD. (hentet ordrett fra mål- og disponeringsskriv 2022).

Tema 4 - Pågående diskriminering av elever Statped har ansvaret for

Vi kjenner til flere saker hvor Statpeds tjenester ikke kommer eleven tilgode. Diskrimineringsnemnda oppsummerte nylig en sak med blant annet følgende uttalelse:

“Det er vanskelig for nemnda å se den konkrete nytten A har hatt av samarbeidet med faginstansene og av tilleggsressursene som er satt inn, når det gjelder skolens undervisning og valg av læremidler. Dette har sammenheng med at han ikke har hatt tilgang til tilrettelagte lærebøker og at flere av de digitale ressursene som skolen benytter i undervisningen ikke har vært universelt utformet, og derfor ikke tilgjengelige for ham med bruk av blindetekniske hjelpemidler.”

Lenke til saken: <https://www.diskrimineringsnemnda.no/showcase/2021000535>

Spørsmål 4.1

Hvordan kan Statped, som fagkyndig instans med spisskompetanse innen syn, mene at de ikke har et ansvar for å etterse at elevene de skal ivareta får likeverdige utdannings- og opplæringstilbud?

Svar fra Statped

Se svar over (svar på spørsmål 3.3). Statped innehar ikke tilsynsmyndighet.

Oppfølgingsspørsmål 4.1.1

Hvem har i dag ansvaret for å etterse at skolene har tilstrekkelig kompetanse til å gi blinde og sterkt svaksynte elever likeverdige utdannings- og opplæringstilbud?

Oppfølgingsspørsmål 4.1.2

FTBB mener at kommuner/fylkeskommuner i mange tilfeller ikke har nødvendig synspedagogisk kompetanse til å selv vurdere kvaliteten på undervisningen. Ved klager til Statsforvalteren, er vår erfaring at innholdet i undervisningstilbudet ikke blir vurdert, men kun prosessen der enkeltvedtak vurderes opp mot sakkyndig vurdering.

Hvem har i dag tilsynsmyndighet og faglig grunnlag for å etterse at blinde og sterkt svaksynte elever får nødvendig tilrettelegging, samt opplæring og kompetanse innen bruken av blindetekniske hjelpemidler, slik at de har utbytte av undervisningen?